

PRAMÍNEK

Č.17 | INFORMACÍ Z BAČALEK A LIČNA | 8/2011

1. Bačalské selské trhy

Jaké byly trhy se dočtete
na straně č.11.

OBSAH TOHOTO ČÍSLA:

1. BAČALSKÉ SELSKÉ TRHY

Fotogalerie

str. 1,14

AKTUÁLNĚ Z ÚŘADOVNY

Plánuju, plánuješ...

str. 2

Ve zkratce; Holub fasádník

str. 3

NAŠE MALÁ SVĚTOVOST

str. 4

MŮJ SOUSED – DOMÁCÍ ZVÍŘECTVO

str. 4

OKÉNKO DO MINULOSTI

Bačalská Eiffelovka; Léto, léto...

str. 5

PRO MILOVNÍKY HISTORIE

str. 6

POSELSTVÍ SKRYTÁ V PŮDĚ NAŠEHO

OKOLÍ – 1.ČÁST

str. 6-8

OKÉNKO DO MINULOSTI

Trhy a jarmarky

str. 8

PAMÁTNÁ MÍSTA MARIÁNSKÉ ZAHRADY

Smiřeni věků navěky

str. 9

CESTOVÁNÍ S ANTÉNOU V BATOHU

Jižní Afrika

str. 10-11

JAK SE Povedly SELSKÉ TRHY

PO BAČALSKU

str. 11

POZVÁNKY

str. 12-13

ZAHRADA V SRPNU

str. 13

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

str. 13

AKTUÁLNĚ Z ÚŘADOVNY

Plánuju, plánuješ, plánujeme aneb Jak se stát přes noc architektem

Milí spoluobčané, ne, nečekejte ode mě radu jít studovat na univerzitu do Plzně. I když je fakt, že při vhodné konstelaci hvězd byste vysokoškolský diplom a titul architekta mohli zvládnout za několik týdnů. Já pro vás mám jiný návrh.

Pozvěte svoji celou rozvětvenou rodinu na oběd, nejlépe na králíka s bůčkem (to přijedou určitě všichni) a po dobrém obědě u kávičky a bábovky to na ně „vybalte“. Zkrátka a

dobře, **že se tady na Bačalkách a**

Ličně bude zpracovávat územní plán (dále jen ÚP) a že by bylo rozumné si v rodině na rovinu říct, jaké má kdo představy o budoucím životě, kdo se chce stát světoběžníkem, kdo naopak neopustí rodnou hroudu, kdo se odstěhuje za svoji milou nebo naopak, která si svého milého přivede do naší rozkošné víscky a hodlá si tu jednou někdy postavit domeček.

A teď už bez legrace. Milí sousedé, jde do tuhého. 10. srpna jsme zahájili jednání s firmou **Regio, projektový atelier, s.r.o. z Hradce Králové**, kterou jsme vybrali (nejen kvůli nabízené nejnižší ceně) jako autora našeho ÚP. Rozhodujícím kritériem byla především ta skutečnost, že firma Regio je zpracovatelem ÚP také pro okolní obce – Dětenice, Rokytnany, Libáň, Staré Hradky, že má tedy zmapovaný terén a že v případě budoucích úprav ÚP nebo společných projektů více obcí budeme mít usnadněnou situaci. Už na minulém zasedání zastupitelstva jsem zhruba nastínila, **proč je ÚP pro obec potřebný**.

Je to klíčový dokument, který obci stanovuje plošné a prostorové uspořádání a ochranu krajiny. Je to vodítko, které zohledňuje dlouhodobé urbanistické koncepce. Je to dokument, který zásadně ovlivní způsob života nás všech. Zároveň se stává, díky jeho **veřejnému projednávání, nástrojem ochrany území a vytváří jistotu pro majitele staveb a pozemků**. Měl by vytvořit předpoklady pro harmonický rozvoj obce a **sladit soukromé zájmy se zájmem veřejným**. Nejde jen o to vyčlenit plochy, kde se uvažuje o výstavbě k bytovým účelům, ale zejména zachovat dostatek volné krajiny a přírody (na což jsme tady zvyklí), vytvořit prostor a příležitosti pro zájmové aktivity nás i našich návštěvníků (cyklostezky, volnočasová prostranství).

Nikdo z nás by si asi nepřál, aby do budoucna byla naše obec znetvořena tzv. satelity s prvky „podnikatelského baroka“, tak jak to vidíme v obcích blízkých Mladé Boleslavi. Proto je potřeba, **aby každý z nás přistupoval k tvorbě ÚP aktivně, se zdravým selským rozumem, s vizí na generaci dopředu a s ohledem na to, že tu nejsme sami**. Už jsem ten termín kdysi použila, že Bačalky s Ličnem se současnými 156 trvale žijícími občany jsou vlastně takový větší panelák naležato. Jsme společenství lidí, kteří, přesto, že tu byly zrušeny takřka všech-

ny pracovní příležitosti, tady chtějí žít, užívat si těsného kontaktu s přírodou, tak trochu postaru, po sousedsku a s dobrými vztahy i s našimi chalupáři. A takový náhled na život na vesnici bychom chtěli územním plánem nabídnout i případným novým obyvatelům naší obce a našim dětem.

Tvorba ÚP je běh na dlouhou trať. Potrvá rok a půl, možná dva. Zásadní význam pro každého jednotlivce má jeho první etapa – zadání ÚP. Nikdo nezná vaše plány, jak si představujete svoje další žití v naší obci, lépe, než vy sami. **V této etapě máte jedinou a poslední příležitost vyjádřit se**, co vy nebo vaše děti v budoucnu zamýšlíte se svými pozemky (prodej, výstavba RD nebo ostatního příslušenství ke stavbě – garáž, stodola, dílna, zemědělské účely) nebo jak si představujete využití pozemků ve vlastnictví obce, a to jak v obci samé (tzv. intravilánu) nebo v katastru obcí Bačalky a Lično vzdálenějším od obce (tzv. extravilánu). Tuto možnost budeme mít všichni (trvale žijící i chalupáři) **do 15. listopadu 2011. Do tohoto data je potřeba uplatnit vaše připomínky, náměty, návrhy a požadavky.**

V průběhu září – října by nám měl být firmou Regio předán mapový přehled stávajícího rozložení pozemků v obci. Vaše požadavky budou do této základní mapy vneseny a poté bude projektantem a zastupitelstvem prodiskutováno, zda lze těmto vašim požadavkům vyhovět z hlediska urbanistické koncepce i z hlediska objektivních možností, např. možnost napojení na inženýrské sítě, přístupnost pozemků k veřejným komunikacím atd. Jistě doma každý máte snímek katastrální mapy s parcelami ve svém vlastnictví. Prosím, skutečně se sejděte v širším rodinném kruhu nad touto mapou a **promyslete si dobře, jaké požadavky byste chtěli do ÚP obce zahrnout**. Až bude za rok a půl ÚP schválen a zanesen do příslušných mapových registrů okresu a kraje, nebude vůbec jednoduché na něm cokoli změnit a nebude to hlavně zadarmo. **Pokud chcete vaše pozemky využít pro možnou budoucí výstavbu čehokoli, určité si požadavek na zahrnutí svých parcel do zastavěného území dejte.**

Až budou k dispozici základní mapové materiály, budete

mít možnost do nich na úřadě nahlédnout, abyste si mohli svoje představy zkonfrontovat s celkovou situací v obci. Teprve potom, prosím, **písemně sdělte svoje požadavky zastupitelstvu obce. Nejpozději do 15. listopadu t.r.** Určitě se nám společnými silami podaří vytvořit si hezký domov.

Ing. Pavlína Kaprasová, starostka obce

Ve zkratce

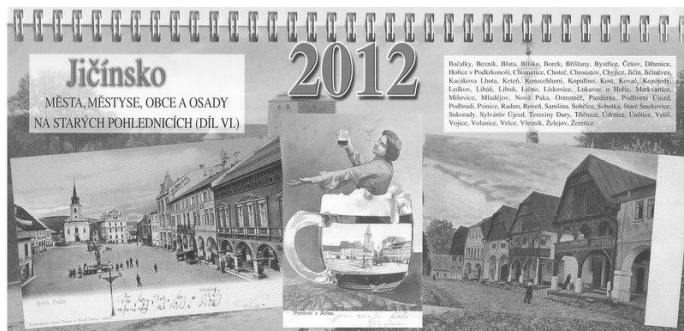

Připomínáme, že **4. 9. 2011** proběhne v naší obci **sběr nebezpečných složek komunálního odpadu**.

Svoz bude probíhat v obvyklém čase:

tj. **9.30 hod.** u hasičské zbrojnice
a v **9.45 hod.** u bývalého obecního úřadu.

Prosíme spoluobčany, kteří vlastní **fotografie obce do roku 1950**, o jejich zapůjčení za účelem přípravy kalendáře na rok 2013 s dobovými fotografiemi Jičínska. V pořádku vám je vrátíme.

Bačalky a Lično mají též pohlednice v kalendáři na rok 2012 - Jičínsko – města, městyse, obce a osady na starých pohlednicích (díl VI.). Je již vydán a obec nabízí několik výtisků, které můžete zakoupit za výhodnou nákladovou cenu **55,- Kč** na úřadě nebo také v pivnici.

Připomínáme některým spoluobčanům, kteří si zkracují cestu domů **autem** přes travnaté plochy, že k tomuto účelu máme **zpevněné komunikace**.

Kdo má zájem o zakoupení velmi zachovalých střešních **betonových tašek v počtu 1.600 ks /Kč 7,--**.

Informace na obecním úřadě.

Naše paní doručovatelky prosí o **zřetelné označení každé nemoovitosti popisným číslem**. Může se stát, že milostné psaníčko nebude pak doručeno adresátovi a bude mu **teskno**.

Holub fasádník

Nemohu nenapsat tento článek, i když zřejmě pár lidí naštvu, přesto si myslím, že stejný názor již se mnou

bude pár lidí sdílet. Obrátila se totiž na nás paní CH - chalupářka, mimo jiné již velice zoufalá. Zakoupili si

chaloupku v naší vesničce, opečovávají ji, stejně jako svou zahrádku. Již v minulém čísle jsme ve článku „Můj soused – ovce“ upozornili na problém s ovci, které, když svému chovateli utečou, zpusťují sousedovic zahrádku dřív, než stačí mrknout okem. Když pak onen chovatel vlastní ještě hejno holubů, kteří si pochutnají navíc na jejich fasádě, je dílo dokonáno. Dovedete si představit, s jakou chutí se chudáci pak vracejí na takovou chaloupku? Největší problém vidím v tom, že onen chovatel jakoby neviděl, neslyšel anebo, že by nechtěl slyšet nářky a připomínky všech kolem? A nemyslete, že jsme jej o tom neinformovali. Máte i vy takové zkušenosti, pak se s námi o ně podělte. Rádi je otiskneme, a budeme doufat, že se „postřelené husy“ nejen ozvou, ale něco změní. Vždyť bychom tu všichni rádi žili v klidu, pořádku a vzájemné úctě.

J. Kabrnová a A. Varhanová - foto

Holubí koláč, holubí grit

Předci holubů jsou, když to přezenu, dinosauři. Dinosauři nedokázali potravu rozžvýkat, tak si pomáhali polykáním kamenů. Tyto kameny třením o sebe v trávicím traktu rozemílaly jejich potravu. Tak dokázali využít lépe potravu, kterou přijímali. Dnešní ptáci, i holubi, na tom nejsou lépe, také potřebují zmíněné kamínky. Proto holubi rádi ozobávají fasády domů našich sousedů, nebo polárů, létají na pole, kde sbírají pro sebe nejen plevelné zrno, ale i potřebné minerály, které jim schází.

Naši prapradědové vyráběli pro své holuby holubí koláč, který byl směsí jílové půdy kamnářského typu, plev a hrubšího písku, možná pivovarských kvasnic, nebo i vápna nebo vápencové drtě, a samozřejmě 3-4% soli. Na trhu jsou polské výrobky těchto doplňkových, ale velmi důležitých krmiv pro holuby. Také je na trhu vápenný grit, který napomáhá tvorbě skořápek a správnému růstu kostí.

Tipy na knihy kde najít recepty na „holubí koláče“: **111 x HOLUBI** od Emanuela Pangráce, **Holubářství v Čechách** - autor František Špatný, rok vydání 1862, **Domácí chov zvířat** od autora Jiřího Havlína a kolektivu spolupracovníků vydané roku 1991.

Zdroj: autor *Miroslav Matula, krácono*

<http://www.kotrak.estranky.cz/clanky/rady-nejen-novym-chovatelum-holubu/holubi.kolac.html>

NAŠE MALÁ SVĚTOVOST

Je tomu asi půl roku, co jsem na internetu hledal nějaké informace o naší obci. Použil jsem osvědčený prostředek – Google. (Pro neznalé nových poměrů: Takový seznam internetových stránek, kde lze nalézt kde co možného.) Napsal jsem „na Bačálkách“ a nechal jsem počítač vyhledávat. Kromě odkazů na stránky obce a turistické rozcestníky mne zaujal odkaz na jistého prodejce autoseďadek, kočárků a podobného zboží. Ne snad, že bych v dohledné době plánoval rodinu, ale byla zde uvedena adresa „Na Bačálkách 2033, 193 00 Praha 9“. Chvilí jsem se divil, ale nedalo mi to a pokusil jsem se to vyhledat na mapě. Jaké bylo moje překvapení, když se mi zobrazila mapa Prahy, konkrétně Prahy 9 - Horních Počernic. Ač se to zdá neuvěřitelné, existuje tam ulice „Na Bačálkách“. Zajímalo mne, jakým způsobem se tato ulička ke svému názvu dostala, tak jsem zkontaktoval úřad místní části Horní Počernice a také tamější informační středisko. Úředníci byli velmi ochotní a od kronikáře vyzvěděli, že při pojmenovávání tamních ulic byla Počernicím přiřazena oblast východních Čech, resp. obcí zde se nacházejících, a tak se dá s vysokou mírou pravděpodobnosti tvrdit, že se tato ulice skutečně jmenuje podle naší obce. Zda je to dílem náhody, nějakého našeho rodáka nebo úplně nějak jinak se už asi nedovíme. Na výsledku to ale nic nemění.

Nedávno jsem se rozhodl, že se tam pojeďu podívat. Chtěl jsem se podívat, jak to „Na Bačálkách“ vypadá a pořídít také několik fotek. Pražská MHD staví nedaleko odtamtud, tak to nebyl žádný problém. Spatřil jsem hezkou, čistou uličku s několika domky a upravenými předzahrádkami.

uliční označník „Na Bačálkách“

MŮJ SOUSED - DOMÁCÍ ZVÍŘECTVO

Máš svého cvokaře? Nemám, proč? Ale každé ráno, ještě než vyjde slunce, sousedův kohout řve jako blázen. To znám, mně večer i ráno bečí sousedovic ovce, pes taky nezavře tlamu a sousedka je hlasitá tak, že vím, co mají k obědu. Víím, kdo ji v obchodě nepozdravil a že Novák má zase novou ženskou. No vidíš, a cvokaře nemám, protože kohout a domácí zvířata i drbna obecní patří k vesnici od časů, kdy zemi nevládlí zkorumpovaní politici. To patří k vesnici tak, jako divadlo a kovomat patří k městu. A protože město závidí vesnici i vajíčko, zavádí se chov domácího zvířectva i ve městech. Neptají se pejska, jestli mu nechybí volnost, svornost, bratrství. Neptají se kohouta, zda se nebojí vysokých paneláků. To na vesnici, tam se žije! Každé ráno nás budí kohout, k snídani žlutá vejce na slanině. Občas kachnička s červeným zelím nebo jehněčí na rožni. Pes dává najevo, že dobře slyší. Ovce, kromě trávy, spasou kde co, ani sekat se nemusí. Paní hraběnka se každý čtvrtek projde se svým koněm a můžeme sebrat kobližky do skleníku. Ale i vesnice se mění a skladba domácích zvířat je jiná. Není neobvyklé, že tu řvou pávi, po zahradě běhají pštrosi a občas nepozornému chovateli utečou jedovatí pavouci. Dokonce ve zdejších rybníci chytli piraňu a jedna farma pěstuje lamy guanako. Někdy je to na palici - teda na cvokaře.

Sl. Zeler

adresa: Na Bačálkách
193 00 Praha-Horní Počernice

Po tomto úspěchu jsem se snažil najít ještě další ulice pojmenované po okolních obcích. Konkrétně v Praze 9 jsou ještě ulice: Dětenická, Libáňská, Domousnická, Semčická, Rožďalovická a další. Zklamou však obyvatele Lična neboť Ličenskou ulici jsem v republice nenašel.

Honza Dvořák

OKÉNKO DO MINULOSTI

Bačalská Eiffelovka

Pamatuji si ještě z mladých let, kdy byla postavena rozhledna za Bačalkami. Byla to jen několik desítek metrů vysoká, celá dřevěná konstrukce z bidel, tyčí, prken a různého dřevěného materiálu. Stála na rozhraní katastru Veselice a Horních Rokytňan. Na pozemcích zvaných „Kopanina“. Toto rozhraní tenkrát dělila vozová polní cesta, po níž se mohlo pěšky, na kole i s povozem dostat kolem sochy sv. Jana až do Domousnic. Byl to nevyšší bod místa na Bačalkách zvaný triangulační bod. Poskytovala pěkný pohled z výšky v zimě na zasněžené Krkonošské hory a v létě pak z jihovýchodní strany při jasném počasí i vzdálenou Českomoravskou vysočinu. K výstupu na rozhlednu byly připevněny vysoké stlučené žebříky a nahoře odpočívadlo. Tato rozhledna určovala nadmořskou výšku 374m, k potřebě zájmu obce i úřadů.

Byla oblíbeným zdrojem k vycházkám i pobavení dřívější četné místní mládeže. Bylo to směrodatné místo pro celé okolí, kam až oko dohlédlo. Kolem ní se zelenalo a v letních měsících vlnilo zrající obilí, plné polních květků ať zvonečků, slziček Panny Marie, chrpy, koukolu, metlice i černého námelu. Tvořilo to celkem malebný a romantický pohled. Mládež se tenkrát bavila různě i dříve. Tak se stalo, že za jedné jasné letní noci chlapci vytáhli na vrchol rozhledny i ruchadlo k orbě půdy, které si tam některý hospodář nechal přes noc, aby s ranním rozbřeskem mohl pokračovat v úmorné práci. Vůbec ho tehdy nenapadlo, že by to někdo mohl odcizit, nebo s ním něco provést. Překvapený a rozzlobený pátral po pachatelích činu, kteří museli tento pro ně zábavný skutek napravit. Nahoru jim to šlo snadno, ale hůře pak dolů. Tak se i dříve dělaly různé legrace, ale ne však takové brutální a zločinné jak v dnešní době. Byly to zkrátka jiné časy.

Na malinkém zachovalém obrázku je vidět spodní část rozhledny se skupinou mladíků, kteří již Bohu žel žádný z nich není mezi námi. Nemohou nám ani povědět, kdo to byl a jak to tenkrát skončilo. Nejsou to však přímí účastníci této taškařice.

Rozhledna pomalu chátrala bez velkých oprav a zbyly z ní hromádky ztrouchnivělých kusů bidel a třísek. Nyní naproti tohoto místa stojí vysoká železná věž s větším počtem vysílacího zařízení. V noci osvětlená, oplocená drátěným pletivem, nepřístupná a s malým domečkem. Byla nejprve určena k začátkům přenosů prvních mobilních zpráv značky Pegas. Postavíš-li se pod ní, točí se ti z té výšky hlava i s celou věží. Ale její výšku však neznám. Rovněž o její současné funkci nemáme my laikové žádné znalosti. Při pohledu na ní i z dálky si jistě přejeme, aby sloužila jen vždy k dobrému účelu, pro náš až příliš uspěchaný a přetechnizovaný život.

J. Hazdrová

Léto, léto...

Slunce hřeje, přímo pálí, procházím se rodnou krajinou. Utrhnu klásek žita, rozemnu v dlani a vnímám vůni dozrávajícího obilí. Červenec a srpen jsou u nás obdobím žní, kdy do polí vyjedou kombajny. V dnešní době ty nejmodernější mají v kabině zabudované rádio, klimatizaci i počítač.

Dávno minula doba, kdy naši dědové a otcové sklízeli obilí sečením kosou nebo sekačkou. Na polích se pracovalo od východu slunka do pozdních večerních hodin.

V době oběda přinesla hospodyně na pole chléb, krajáč sádla, někdy i kousek masa. To vše se zapíjelo vodou nebo černou kávou, uvařenou ze žitovky a cikorky.

Při sklizni pomáhaly i děti, vázaly povřísla, odebíraly obilí do snopů a ty stavěly do panáků.

Přes veškerou dřinu na polích, měli k sobě lidé blíže. Ti, kteří vlastnili koně a sekačky, vypomáhali protislužbou méně majetným sousedům. Když bylo všechno obilí posečeno, všichni si přáli stále slunečné počasí, aby obilí rychle a dobře proschlo a mohlo být co nejdříve svezeno do stodol a vymláčeno. Po tak úmorné práci se každý připravoval na radostnější událost a to byly dožínky. Na návsí před hasičskou zbrojnicí, se sešli lidé nejen z naší

vesničky, ale i z okolních vsí. Hlavně mladí, kteří se radovali, tančili a zpívali. Tradice jako je pout', dožínky i posvícení se vždy v naší vesničce dodržovala.

p. Hájková roz. Doškářová

PRO MILOVNÍKY HISTORIE

Po několika měsících se nám podařilo získat pro spolupráci paní PhDr. Ulrychovou, archeoložku, která se nám představila jako báječná průvodkyně na naší výpravě do Křižánku v dubnu 2011. Vzpomínáte? Přislíbila, že nám napíše několik příspěvků o historii

území, na kterém žijeme a dnes svůj úkol splnila. V následujících měsících se tak budete setkávat s dávnou historií, dýchnete na vás pravěk, středověk i raný novověk.

Ve spolupráci s paní Varhanovou, která se ujala doplnění textů o obrázky, nákresy a mapky, se tak budete postupně seznamovat s našimi předky, jejich nástroji, jež používali ke své obživě, jejich nádobami ale i šperky. Vždyť kdo by se nechtěl líbit? Dnes, stejně jako v dávné historii.

A nás budou zajímat nejen vaše dotazy, které rádi předáme odborníkovi „na slovo vzatou“, ale dokonce i vaše nálezy, pokud byste snad na nějaký narazili, třeba na své zahradě při rytí, nebo při sázení stromků.

První část je o mladší době kamenné, o tzv. neolitu, tedy o době dávno před naším letopočtem.

A o jakém území to bude? No právě o tom našem nejbližším. Přibližně jej vidíte na této mapce.

POSELSTVÍ SKRYTÁ V PŮDĚ NAŠEHO OKOLÍ – 1.ČÁST

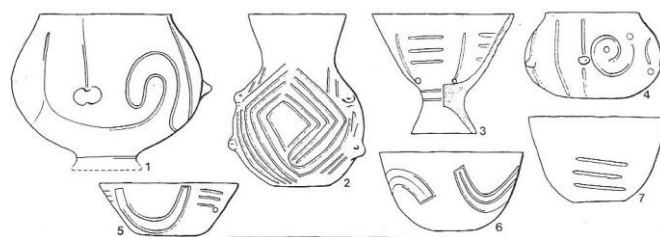
Půda, po níž chodíme, vypráví, paní archeoložka PhDr. Eva Ulrychová jí naslouchá a píše...

NEOLIT mladší doba kamenná (6. - polovina 4. tisíciletí př.n.l.)

Od začátku 6. tisíciletí př.n.l. původně z Předního Východu vyšlé skupiny zemědělského obyvatelstva začaly osídlivat i českou kotlinu. Přístupové cesty od východu do české kotliny byly od této doby dané Karpatským obloukem (prostorem severně od něho) a tokem Dunaje. Tehdejší Česká kotlina byla od 6. a 5. tisíciletí krajinou se všemi potřebnými podmínkami a materiálními zdroji

nezbytnými k trvalejšímu pobytu. Tehdy nastalo v Evropě nejdelší dosud zjištěné klimatické optimum - v porovnání se současností bylo tepleji a sušeji než dnes. Pro krajinu s nepříznivými hydrogeologickými podmínkami (tj. nepropustné podloží prachovců a těžké jílovité půdy), to znamenalo více obdělávacelných pozemků, více pastvin, snadnější průchodnost a více tepla.

Nositelé prvních zemědělských kultur mladší doby kamenné (neolitu) s sebou přinesli znalosti výroby keramiky a kamenných nástrojů. V české kotlině (a zvláště v severovýchodních Čechách) našli pro výrobu keramiky sprašové hlíny nejvyšší kvality a na několika místech povrchové výchozy dobře opracovatelné kamenné suroviny. Rovněž s sebou přivedli již domestikovaná zvířata - tedy tura domácího a ovce a kozy (*poznámka 1*). Zcela jistě je provázal i pes, který se k člověku přidružil již ve střední době kamenné - mezolitu. V okrajích lesů a na loukách se tato zvířata mohla i pás - krajina nebyla plošně zalesněna, byla prosvětlená a prostupná. V Porýní byla na jednom z mnoha sídlišť z mladší doby kamenné nalezena zásoba krmiva na zimu - byly to do otýpek svázané mladé větvičky listnatých stromů. Po celý neolit byl dostatek dřeva na stavbu domů, jejich vnitřní vybavení, na většinu předmětů denní potřeby a topení. Spotřeba dřeva byla velká a všeobecně je přijímán názor, že vytěžení dřeva do dosažitelné vzdálenosti bylo příčinou opuštění místa a přesunu osady na jiné místo. Počet sídlišť z mladší doby kamenné je značný - na Jičínsku byla osídlena polovina katastrálních území. Odhaduje se rovněž, že tehdejší vesnice měla asi 60 osob. Pokud jich bylo více než sto, pak se oddělila nová skupina několika desítek jedinců, která si vyhledala svůj prostor k založení osady a využívání okolní krajiny. Zdá se, že taková komunita potřebovala přibližně 5 km².

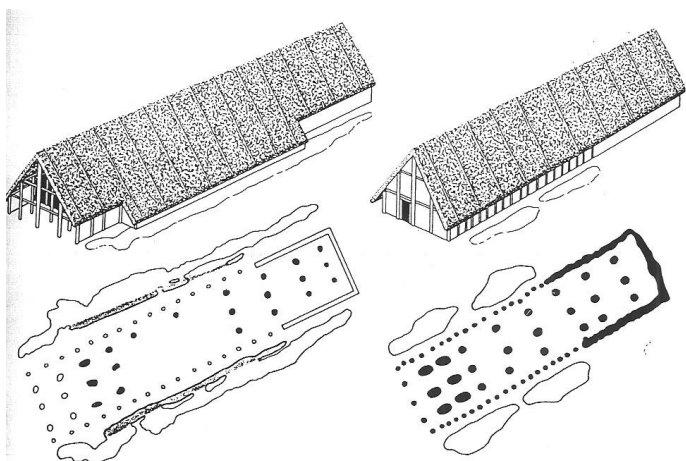

Keramika z období neolitu

Sprašové půdy byly velmi úrodné a lehce obdělávacelné. Proplavováním obsahu zásobních jam nebo hlíny tvořící podlahy domů máme zjištěno, že hlavními obilninami byl ječmen, pšenice jednozrnka a dvouzrnka, proso, čočka, hrách a bob. Mezi semeny těchto plodin byly rovněž plevy obdobné skladby jako dnes. Ze sbíraných rostlin byla proplavena semena lesních jahod, malin, ostružin, některých léčivých bylin, koření a rostlin, které poskytovaly barvivo k barvení látek. Rovněž bylo sbíráno tehdy plané ovoce - jablka a plody několika druhů slivoní. Všechny plody a semena v zemi bez přístupu zuhelnatěly. Do země byly rovněž ukládány obilniny i luštěniny. Pokud možno na zvýšeném místě byly do sprašové - jílovité půdy vyhloubeny jámy hluboké a široké i 2 m. Po vyhloubení byly vyloženy slámou, která byla zapálena.

Zpevnila stěny jámy a zároveň byli vyhubeni možní škůdci. Po vyčištění zbytků slámy bylo vysypáno pluch zbavené a suché obilí, úzké hrdlo jámy bylo vyplněno nejspíš slámou a překryto kameny či dřevem proti vniknutí vody nebo zvířat. Pokud se obsah jámy zachoval v nezměněném prostředí, kyslíčník uhlíčitý vypouštěný zrnky obilí konzervoval prostředí mezi zrnky tak, že neklíčilo ani nehnilo. Po otevření jámy byl celý její obsah vybrán a rozdělen. Zcela jisté bylo pěstování konopí a lnu jako zdroje vláken na tkaní látek. Oblečení bylo šito i ze zvířecích kůží. Mezi určenými zvířecími kostmi nalezenými na sídlišti není podíl lovené zvěře velký.

Velmi často bývá ohniště odkryto mimo dům. Je to přirozené, kouř uvnitř domu obtěžoval a nebezpečí požáru dřevěných domů bylo značné. Když už dům shořel, pak je možné podle otisků dřevěné konstrukce ve vypálené hlíně, kterou byly stěny omazány, rekonstruovat jeho dřevěnou část. Jámy, ze kterých byla hlína na omítnutí stěn domů, se staly odpadními objekty a zdrojem většinou poškozených archeologických nálezů. Experimentem bylo ověřeno, že tehdejší domy byly obyvatelné přibližně 15 let.

Starší typ domu z období neolitu

Podle dosud nalezených archeologických nálezů lze konstatovat, že celé Libáňsko bylo plošně osídleno nositeli první dvou neolitických kultur. Protože neznáme jejich jméno, pomáháme si jejich pojmenováním podle nejvýraznějších znaků na nálezech. První a starší vlna již plně zemědělského obyvatelstva zdobila svou keramiku rytými liniemi, druhá mladší pak různě seskupovanými vpichy. První nazýváme kulturou s keramikou lineární, druhou kulturou s keramikou vypíchanou. Nálezový fond ze všech sídlišť i pohřebišť tvoří převážně střepy nádob a kamenné nástroje. Hroby nositelů obou kultu jsou velmi vzácné podobně jako ozdoby či specializované nástroje. Jen málokdy se zachovávají kosti zvířat. V terénu se obvykle zachovávají půdorysy dlouhých kůlových domů a jámy s rozbitými předměty a dalším odpadem.

Návrsí se současnou vsí Brodek bylo osídleno nositeli druhé z obou výše uvedených kultur. Zanechali tu po sobě kamenné nástroje (*poznámka 2*) uložené po nálezů do několika sbírek. Zachovány jsou dva - kamenná sekera a vývrtek - kónický váleček z vyvrtaného otvoru. Oba byly vyrobeny z amfibolového rohovce velmi pravděpodobně pocházejícího z Jistebka u Jablonce nad Nisou. Oba předměty našel J. Černý v poloze zvané „Velký plac“

v roce 1964. Střepy nádob a kamenný nástroj uložený do libáňské sbírky je ztracen (*poznámka 3*).

Ze sousedních Dětenic - od Nového Dvora pochází velmi důležitý nástroj používaný k výrobě broušených nástrojů - totiž neúplný brousek. Po provedeném odborném rozboru suroviny několika brousků datovaných do neolitu bylo zjištěno, že jsou z jemného pískovce s příměsí vápenitých a hořečnatých sloučenin (arkóz). Valouny na jejich zhotovení bylo nožné sbírat v severním okraji Jičínské kotliny a ve východní polovině dnešního okresu Jičín. A dále - amfibolový rohovec je dobře opracovatelný kámen, a tak pískovcové brousky byly vhodným a využívaným materiálem.

Velké sídliště nositelů obou kultur bylo mnoha nálezy lokalizováno od zahrady severně za domem čp. 39 v Dětenicích (u Máslíků) celým údolím až na vysoký svah nad cihelnou v Osenicích. Střepy zdobené liniemi a volutami datují toto sídliště do první poloviny 6. tisíciletí př.n.l. Místo jsem ověřila díky vstřícnosti pana majitele zahrady nálezem výše uvedené keramiky a dalších nálezů v roce 2005. Na opačném konci areálu - nad cihelnou leží již jen část tohoto sídliště. Velmi pravděpodobně je zachováno mimo skryté a těžbou zasažené pozemky cihelny. Do dětenické archeologické sbírky uložil nálezce střepy nádob s typickou výzdobou a kamennou sekeru. Při skrývce pro nový dobývací prostor severozápadně nad areálem cihelny byl v květnu 1998 proveden menší záchranný archeologický výzkum. Po skrytí ornice se ve žluté sprašové hlíně objevila velká nepravidelně laločnatá jáma velikosti přibližně 6,5 x 4 m a zachované hloubky do 0,5 m. Ze šedé výplně byly vybrány střepy zdobených i nezdobených nádob, pazourkové (silicitové) čepelky a část pískovcové těrky - kamene na roztírání písku nebo hlinek. Dalšími objekty byly dvě kůlové jámy, ve kterých nebyly žádné nálezy, ale které byly vyhloubeny pro nosné kůly velkého domu. V blízkosti všech tří objektů byly sebrány i křemenné valouny evidentně sem přinesené odjinud. Podle jejich popraskaného vzhledu a načervenalé barvy je lze určit jako kameny sloužící k ohřevu vody. Byly totiž po ohřátí v ohni vloženy do nádoby s vodou.

Další zlomky zdobených nádob téže kultury vyrobené v ruce z velmi jemné proplavené a pečlivě zpracované sprašové hlíny a zlomek broušeného nástroje byly nalezeny i v zahradě čp. 52 v Dětenicích. Do mladší z obou kultur je datován kopytovitý klín z pole „Mezi mosty“. Dva neúplné nástroje byly rovněž nalezeny v poloze „Kopanina“ jihozápadně od Bačalek. To znamená, že již nositelé obou kultur neolitu využili tuto výšinnou polohu ke kontrole krajiny směrem do Polabí. Dalších osm zčásti poškozených kamenných seker a klínů bylo nalezeno i v Ličnu. Nejkrásnějšími kusy broušené kamenné industrie jsou dva menší kopytovité klíny ze šedo zeleného amfibolového rohovce (větší je dlouhý 169 mm, menší 139 mm). Podle své velikosti mohly být hračkami tehdejších dětí, pro použití dospělým člověkem jsou malé. Konečně i z katastrů Zelenecká Lhota a Záhuby/ Milkovice pocházejí kamenné nástroje datované do neolitu. Je jich v pořadí pět a deset, jsou mechanicky poškozené orbou a všechny byly vyrobeny z amfibolového rohovce. Velmi pravděpodobně byly používány při těžbě dřeva a po svém poško-

zení jednoduše odhozeny. Vymezují tak část krajiny, která byla pro tehdejší obyvatele zdrojovou oblastí - kam se chodilo těžit dřevo, sbírat lesní plody a lovit zvěř.

PhDr. Eva Ulrychová

Poznámky

1. V nálezech zvířecích kostí ovce a kozy nelze odlišit tato dvě zvířata - v archeologickém slangu používáme proto termín *ovcokoza*.

2. Broušené kamenné nástroje jsou nejnápadnějším archeologickým nálezem. Lokální sbírky bývají často více než z poloviny tvořeny právě jimi. Byly nacházeny při obdělávání úrodných polí, které vyhledávali rovněž pravěcí zemědělci a v jejich blízkosti i bydleli. Ve sbírkách okresu Jičín je odhadem 500 kg těchto nástrojů.

3. Poloha Velký plac leží zčásti na katastru Dětenice. V rýhách pro potrubí současně budované kanalizace v obci se objevují střepy nádob z doby existence Brodku - tedy z 16. - 17. století. První písemná zpráva ovšem hovoří o Brodce jako o nově založené vesnici až k roku 1650.

OKÉNKO DO MINULOSTI

Trhy a jarmarky

Výroční trhy zvané „jarmarky“ bývaly ve městech asi třikrát do roka. Podle ročního období. V zimě by se nedaly pořádat. Byly to velké trhy se spoustou výběru pěkného zboží. To na rozdíl od týdenních trhů. Nevím, zda zdejší trh by se měl nazvat selským, neboť na bačalkách není již ani jeden zemědělec, který by zde sedlačil - hospodařil. A na Ličně? Tam dokonce jsou jen čtyři domorodci. Asi to měl být trh zahrádkářů nebo pěstitelů.

Týdenní trhy se v některých městech stále ještě konají nebo zase obnovují. Většina z nich se ale z náměstí přemísťuje na odlehlejší území. A to z důvodů rušné a nepřetržité automobilové dopravy. Pamatuji se z hodně dávnych let, kdy byly tyto trhy rovněž velice oblíbené u místního i přespolního obyvatelstva. Zemědělci z venkova tam prodávali své vlastní rostlinné i řemeslné výrobky. Například vejce, máslo, tvaroh, ovoce, drůbež, zeleninu, květiny, sazenice, sladkosti, drobné různé předměty a jiné věci. Městské paničky sebou nosily malou lžičku, a když kupovaly máslo nebo tvaroh, hospodyním ho kousky uždibovaly a ochutnávaly, které jest chutnější, čerstvější, a není-li máslo přibarvováno mrkvovou šťávou pro vylepšení vzhledu. Coby dřívější hospodářská kontrola. Muži zase přinesli výrobky z proutí, jako košíky, nůše, kukaně, košťata a jiné vlastnoruční výrobky. Na vesnicích se ale trhy nekonaly, když naše obě obce bývaly převážně zemědělské. Žili zde sedláci, selky, pantátové, panímámy, kmotři a kmotřičky, jejich chasníci, kočí, děvečky, služebné i pomocníci, dnešní to brigádníci. Malozemědělci, kteří pracovali na svých malých kouscích políček, kromě toho docházeli nebo dojížděli ještě pracovat do některého blízkého nebo i vzdálenějšího podniku. Například cukrovaru, ke dráze, ke statku, jako cestáři, zedníci a jiní. Říkalo se jim kovozezemědělci. Všichni venkovští lidé své výrobky a přebytky vozili, někteří na takzvaných bryčkách s koňským potahem, nebo nosili v nůších i ve čtvercových košíkách uzavřených víky.

Jarmarky ty se konaly vždy na náměstí přeplněném plátěnými stánky se stříškou, bez ní, nebo i na obrácené nůši či také zbožím na zemi. Prodáváci vyvolávali chválu na kvalitu a levnou cenu svého zboží. Kupovalo se, prodávalo a smlouvalo o nákou tu korunu. Když jsme chodili do Libáně do Měšťanské školy, ovšem každý den za každého počasí pěšky s plnými taškami učebnic na zádech, často jsme o jarmarku přišli o něco později na vyučování s nepravdivou omluvou, že nám na nás maminka potřebovala něco koupit. Tuto nám pan učitel obvykle s úsměvem toleroval. Ráno jsme i dříve vyrazili a s námi i také koupěchtiví občané. Na náměstí tehdy bylo od časného rána velmi živo, které bylo slyšet již z dálky. Jako první od svého stánku volal na Bačaláky statný řezník prodávající uzenu a koňské maso: „Bačaláci pojďte si pro koňáci“. Byla to levná pochoutka, a to buřty z tohoto masa až červené barvy. Byl o ně velký zájem, hlavně od méně majetných. Někteří obchodníci měli i své stálé zákazníky. Jiný prodáváč nabízel nám dětem turecký med se slovy: „Za padesát, za korunu americkou cucaninu – samá mandle, samá mandle“. Byl to veliký čtverec sladké žaloutlé hmoty, bez něhož by ani jarmark se neobešel.

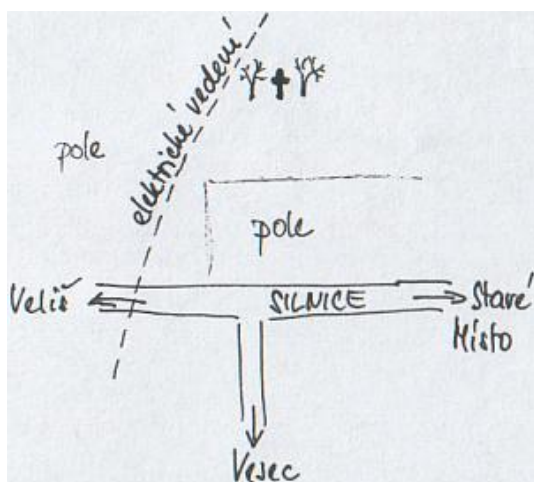
Libáň - náměstí

Sekáčkem ho odsekával na malé kousky do papírku. I papírek jsme nakonec olizovaly. Oblíbená byla i růžová přeslazená cukrová vata na špejli, kterou pán natáčel na strojku. Nedaleko stál prodáváč u veliké kupy hřebenu. Měl jich velkou hromadu na rozprostřené dece na zemi a každý si mohl sám vybrat dle vkusu a potřeby. Byly pro muže, ženy, různých velikostí, tvarů i barev, ozdobné i jednoduché. Kolemjdoucí svolával slovy: „Všivá doba, všivá doba“. Nejvíce nás děti zajímal stánek se štěstíčkem. Byly to obálky plněné různými cetkami. Například prstýnky se skličky, zrcátka, obrázky, korálky a různým šmejdem. Každý si ji mohl vytáhnout z velké krabice a těšit se na překvapení. Jarmark v poledních hodinách končil a náměstí se začalo vyprazdňovat a uklízet. Opět na něm začal pulzovat dřívější rytmus. Prodáváci skládali některé neprodané zboží, které bývalo na jarmarce převážně textilní. Lidé se loučili a rozcházeli se známými s přáním zdraví a nashledanou příště. Skončila pro ně tato důležitá sváteční událost. Vždyť rozmanité zboží pro obojí obyvatelstvo, jak z města, tak i z venkova, bylo pro všechny levnější i snadno dostupné. Spokojení se svým nákupem se vraceli do svých domovů. J. Hazdrová

PAMÁTNÁ MÍSTA MARIÁNSKÉ ZAHRADY

Smíření věků navěky

Je časné podletí. Z polí je cítit sklizené obilí a hlína, vzduch je ale přitom čistý a průzračný. Krásný zářijový den. Stojím tady na tom místě a kochám se výhledem do krajiny. Na jedné straně zalesněný Prachov, kousek vpravo pohádkové město Jičín, hned za ním v dáli bílá kaplička na vrchu Zebíně, pak tuším zříceninu Bradlec, vedle vykukuje Kumburk, věžička jičíněvského zámku, pak Kopidlno. „Tak tohle je můj kraj, to je domov můj“ – zpívám si v duchu se svou oblíbenou šansoniérkou. To je domov můj. Poslední zastávka na společném putování po zajímavých místech našeho domova, Mariánské zahrady. **Smírčí kříž u Veliše.** Místo, kam se strašně chcete podívat, a zároveň místo, ze kterého se vám lehce stáhne srdlo.

Když se v Jičíně postavíte do středu křižovatky ulic Husovy a Šafaříkovy – kousek od toho krásného dráčka (nedaleko pošty) a zadíváte se směrem k Veliši, upoutá vás něco drobného, co v dálce vyčnívá nad horizont. Tři tečky. Když se pak vydáte k domovu, už za Čejkovicemi rozlišíte, že jsou zcela osaměle v poli dva stromy a mezi nimi cosi neobvyklého. Zajedťte si až na okraj obce Veliš, vystupte z auta a vydejte se pěšky do polí zpátky směrem ke Starému Místu. Nepůjdete dlouho a objeví se před vámi takřka třímetrový monument – kamenný kříž, kříž z hořického pískovce, na jehož každé straně je vyryt leto-počet a po každém boku jej chrání lípa. To jsou ty tři tečky v poli. Smírčí kříž byl na rozhraní katastrů Starého Místa, Veliše, Podhradí a Čejkovic vyzdvižen **14. září 1999** na znamení vzájemného odpuštění a památku úmrtí dvou obětí náboženské nesnášenlivosti. V tento den se tu sešli zástupci katolické a protestantských církví, aby navěky symbolicky smazali příkoří a nenávist, které zmařily v minulých stoletích i lidské životy. Pod kořeny lip byly církevními hodnostáři na důkaz odpuštění uloženy společné listiny.

Místo pro vyzdvižení smírčího kříže bylo a nebylo vybráno náhodně. Úkol zněl najít místo, které by se stalo zdaleka viditelným krajinným bodem, které by respektovalo přirozenou hranici – Velišský hřbet – mezi jižní kopidlenskou částí a hornatým severem a zároveň místo,

které by bylo vidět z centra Jičína a tedy si s Jičínem jako kulturním a duchovním centrem našeho kraje udrželo těsnou vazbu. Pracovníci Regionálního muzea v Jičíně s tehdejšími řediteli dr. Jaromírem Gottliebem při bádání nad mapami jako nejvhodnější určili oblou vyvýšeninu mezi obcí Veliš a Staré Místo. To, co je čekalo v terénu, však bylo více než překvapující. Místu uprostřed pole, kam (dnes) nevede cesta, se mezi místními odjakživa říká **Na Spravedlnosti**. Jedná se o místo výkonu práva útrpného, kde se před staletími popravovalo, kde stávalo „stínadlo“. Z Podhradí chodilo procesí s odsouzcencem až sem, kde byl poté odsouzený popraven, pokud hradní pán mávnutím bílým kapesníčkem z Veliše rozsudek nezměnil. Odedávna tudy vedly cesty a pěšiny, a když se koncem 19. století postavila na Veliši škola, byla pro děti ze Starého Místa jedna z nich vydlážděna pískovcovými kameny a byl tu již tehdy pískovcový sloup s nápisem „U spravedlnosti“.

Běží časy, běží, všechno sebou mění. A tak se v r. 1967 stalo to, že se pole rozoralo, pískovcový chodník zrušil, pamětní sloup zmizel neznámo kam a pískovcové kameny, po kterých chodily v zimě v létě desítky dětí do školy, byly naházeny do základů motorestu ve Starém Místě.

Běží časy, běží, všechno sebou mění, to, co má být, přijde. A přišel čas odpuštění a smíření. Místo, kde zhasínaly životy a odcházely duše vinných i nevinných, kde je půda prosáklá krví a slzami, konečně došlo očištění. Odpuštění a smíření se s minulostí, s přírodou, s během života, sami se sebou. Cesta ke smírčímu kříži, cesta k lidem.

Pavla Kaprasová

S ANTÉNOU V BATOHU

Jižní Afrika

Za expedici považuji i svou služební návštěvu Jižní Afriky. Ovlivněn dobrodružnou četbou v mládí jsem se těšil nejen na naše vysílání, ale i na stáda slonů, lvů a gazel. Jak se později ukázalo, vidět lva je snazší v liberecké zoo než v Jižní Africe. Příprava byla jednoduchá, očkování proti chorobám jsem podstoupil a úbytek váhy jsem očekával nadměrným pocením ve vedrech černého kontinentu. Památného dne jsem zabalil vysílač, drátovou anténu, telegrafní klíč, becherovku a kapesní nůž. To se ještě směly krájet v letadle čabajky podél. Let trval 14 hodin a díky výmluvnosti svého kolegy Roberta jsme mohli vidět složitosti pilotní kabiny obřího boeingu. Po zjištění, že všichni znají morseovku a jeden pilot dokonce vlastní radioamatérskou licenci, nám bylo lépe a bezpečněji.

Na letišti v Joburgu, jak místní zkracují název, jsme měli domluvený odvoz. To je v zemi tisíců pakonů důležitě, neboť taxi, známé z celého světa, zde neexistuje.

Náhoda tomu chtěla, že jedno z mých prvních spojení na krátkých vlnách „KV“ bylo se sbornou West Siberia klubu, kteří čekali na vyřízení vstupních víz do Lesotha, Mozambiku a Swazijska. Po osobní návštěvě u jejich hostitele Norberta jsem byl pozván na společnou expedici do těchto zemí. Bohužel jsem neměl dostatek času na vyřízení víz a nemohl jsem navštívit Mosambik, nejvzácnější z těchto zemí co se radioamatérského vysílání týká. Díky ochotě našeho společného kamaráda Norberta Tafernerera, původem z Rakouska, jsem získal důležité informace i příslib pomoci v případě, že budeme chtít uskutečnit expedici do těchto zemí pod hlavičkou České radioamatérské nadace.

Při čekání na víza jsem se věnoval vysílání. První anténa, drátový dipól, nefungoval na tyto vzdálenosti kolem osmi tisíc kilometrů nejlépe, tak jsem z dostupných skleníkových lišt vyrobil výkonnější anténu a spojení přibývalo radostněji. Několik výletů do okolí nepřineslo setkání s divokou zvěří. Ta je i v Jižní Africe v ZOO parcích. O nevšední zážitky i tak nebyla nouze. Navštívil jsem tržiště ve starém Johannesburgu, které bylo ubytovnou i ateliérem vynikajících řezbářů z tvrdého a vzácného ebe-

nu. Tito opravdoví umělci, povětšinou z Mali, nabízeli překrásné sošky lidí i africké zvěře. Stejně krásné byly i sošky z různě zbarvených kamenů. Dále zde nabízeli

nástroje, které jsou dodnes běžně používané při každodenních činnostech. V našich zeměpisných šířkách by to byly již jen vzácné muzejní exponáty. Viděl jsem opravdu unikátní a nádherný nábytek ze vzácného ebenového dřeva, který by se určitě vyjímal v nejluxusnějších zařízených apartmánech. Viděl jsem také fronty u hospod a výčepů, kde se zapomínalo na životní trable, a denní problémy se utápěly v alkoholu.

V době mé návštěvy vrcholila kampaň zaměstnanosti původních obyvatel. Domácí byli nuceně dosazováni do míst, která byla doménou evropských přistěhovalců. Poznám jsem na vlastní kůži, jak složitý je to přerod společnosti. Kdy domorodec, byť v kravatě, neuměl vyplnit letenku, a s jakým sebezapřením musela každou operaci za svého pomocníka stejně udělat bílá okupantka. Víím, jak životu nebezpečná jsou některá místa tohoto velkoměsta, obzvláště večer. Viděl jsem opuštěné části s převisem nabídky krásných domů na prodej. U každého domu udržovaná zahrada s bazénem a blankytně modrou vodou. Bazény, které se mohou používat po celý rok. U každé zahrady doorman, policejní pes cvičený na ochranu majetku, který uměl rozlišovat barvu pleti.

V samotném Johannesburgu jsou podzemní odstřely zlatonosných a diamantových žil běžnou součástí života.

Ale Evropana neznalého místních taškařic, jistě zaskočí, když v čase nejlepšího spánku jej probudí dunění a cinkot českého skla v nablýskaných kredencích z Německa. Jedinou možnou reakcí je pak úprk na volné prostranství.

Tam již na tuto mou reakci čekali další obyvatelé domu, aby se bavili reakcí kluka z vesnice, který nezná zemětřesení, a jediným třesením postele bývá reakce manželky, když zaspíte nástup do fabriky. Šprým se povedl, a tak nezbylo než si ve dvě ráno cvaknout z placatice a pokusit se dokončit bohubilou činnost. Kutání a dolování při hledání zlata a drahých kamenů přetvořila ráz krajiny, a tak navršená zemina je tvarována do kopců podobných našemu slavnému kopci Říp. Teď již domácí lyžaři čekají, až napadne sníh, aby využili vleky, které dopravují další a další zeminu do hor Jogburských.

Česká restaurace „U TANKU“ ve starém Johannesburgu, připomíná nejen názvem původ majitelů. Menu je tradičně sestavováno z jídel nám známých, velmi nezdravých a velmi dobrých. Kromě toho se zde čepuje české pivo, mluví se po našem a pochopitelně kromě politiky se řeší i nejožehavější problémy z oblasti kybernetiky.

Další návštěva konečně přinesla toužebně očekávaný kontakt s divokou faunou. Zoologická zahrada v Jižní Africe. Jen ta rozdílnost jazyků mně neumožnila pokecat si s makaky. Další zvíř a vzácné dřeviny jsem viděl na 650 km dlouhé cestě do indického města Durbanu. Převážnou část populace tvoří Indové, kteří to nemají do Durbanu daleko. Navíc k cestám používají svůj „Indický oceán“.

Durban je přímořským městem, proto koupání v Indickém oceánu bylo vítanou a příjemnou změnou pro nás suchozemce. Při zpáteční cestě jsme měli poruchu na autě, a tak jsem během našich zastávek viděl brouky tak velké, že naháněli hrůzu. Možná nebyli životu nebezpeční, ale z knih, které čítám, vím více o stejnosměrném napětí než o rocktykusu ameo.

Silnice z Durbanu do Johannesburgu je místy rovná několik desítek kilometrů, a tak vidíte konec jen jako černou tečku, kterou si v návalu velké obrazotvornosti můžete představit jako bílého nosorožce. Překrásný je rovněž pohled na známou stolovou horu. Bohužel návštěva tohoto jedinečného přírodního úkazu překazila právě probíhající demonstrace černošských náčelníků. Ti protestovali proti zavádění poplatků za používání luků. Po 350 kilometrech na vlečném laně jsme bez úhony dorazili ve tři hodiny po půlnoci do Buxburgu. V ranní poště jsem našel pozvání na návštěvu zastupitelského úřadu v Pretorii a na předstupní pohovor k mé návštěvě Swazilandu.

Slávek Zeler

JAK SE POVEDLY SELSKÉ TRHY PO BAČALSKU

Milí Bačaláci, Ličeňáci, přátelé a příznivci z okolí, mám radost, že 1. selské bačalské trhy se Vám všem, ano Vám, vydařily. Nebylo by trhů bez trhovců, kteří by v dusném nejistém počasí nepřinesli své výpěstky a výrobky, a nebylo by vydařených trhů, kdyby nepřišli Ti, co hledali něco do své domácnosti, zahrádky či mlsné papulky. A proč se vydařilo? Protože jste k těmto trhům přistoupili jak zodpovědně, tak i s tolik potřebným humorem. Také pestrou nabídkou a mírnými vesnickými cenami. Místa pro stánky ve vojenském stanu byla během chvilky rozdělena a řada trhovců začala zboží vystavovat na volném prostranství. Pak s odplutím bouřkových mraků se vyrojili i poslední stánkaři z přitímní a dusna stanu do volné přírody.

Během trhů, od druhé do šesté hodiny odpolední, hrála báječně „dvoumužná“ kapela pana Hašlera Muzic Mix z Bakova n/J. Fotografie na titulní a zadní straně napoví, co zde bylo ke koupi a dobrého k jídlu. Ne všichni jste mohli přijít, a tak vás trochu provedu tržnicí. Hned u parkoviště vedle pivnice nás vítají stánky s rozmanitou originální bižuterií. Zde děti našly i tradiční „Šťěstíčka“ – pytlíčky s překvapením pro kluky i holky, po kterých se brzy zaprášilo. Dále jsou ke koupi krásné vyšíváné dečky, polštáře, panenky z kukuřičného šustí, dýně vyrobené

z látky k nepoznání od skutečných, pletené ponožky, perníčky, med, křehké preclíčky, nakládané okurky... Už se vám sbíhají sliny? A když půjdeme dále kolem elektro-pokladů, kterým vévodí zaručeně úsporná 500Watová žárovka neb nesvítí, kolem barevných mandal malovaných na skle, nabídky okrasných dýní, andulek, zeleniny, hub, květin a travin do zahrady... Teď to přijde, stojíme před úžasnými babyččinými koláčky s rozmanitými náplněmi! A ta krásná selka! Pokud bychom však přišli po 16. hodině, jen prach a vůně drobenky by prozradily, že zde bylo 200 koláčků. Však také bez dítek bylo napočteno 223 přítomných. Polkněte, vydržte, sladká vůně se line z dalších koutů tržiště. Hned vedle můžeme okusit medové řezy, buchtu Himálaj, zapít ručně nadojeným kozím mlíčkem a domů zakoupit kachničky, kuřata, holoubky či kohouta. Zabočíme za stan, kde nelze přehlédnout úžasné dětské vetešnictví. Zde si i dospělí přijdou na své a rozpustí chmury neb veselá obsluhující Pipi - dlouhá punčocha je opravdu skvělou obchodnicí, za nákup nad 5Kč je Akce, za nákup nad 10Kč Bonus! A nevyberte si z košíčku, kde jsou 2ks za 1Kč! Dospělé kupující však víc než bonus láká vůně sousedního stánku, kde je těžká konkurence v podobě domácích lívanců s parádou (povidla a pravá šlehačka), dále švestková metýnka, bochánek „baďák“, též rychlokvašky. No, a aby doma neřekli, že jste na jarmarku dukátky jen projedli, mohli jste zde zakoupit lesní vejce, cukety, dýně Hokkaidó, bio brambory. A teď s plným bříškem čelem vzad a jdeme obhlédnout druhou stranu uličky. Ještě by to chtělo něco praktického do domácnosti, co takhle tříkolku, plynovou bombu, lyže, čerpadlo nebo tři metry svazků červené knihovny? S bižuterií se nemusíme „trefit“ ženě do vkusu, ale taková dřevěná mísa či vařečka různých tvarů i barev jistě potěší. Hned u vedlejšího stánku do zakoupené mísy můžeme vložit sušené biomeruňky, domácí houstičky, biozeleninu. Děti zakoupit ozdobné přívěsky z bužírek, do podpaží pobrat ještě biomarmeládu a odšourat se vyprahle do kouta na lavičku. Tam nám ochotně pan Doškár sundá brýle z nosu, aby je protáhl ultrazvukovou čističkou. S čistým výhledem do ještě lepších zítřků hned v sousedství zakoupíme hebkou palačinku či toustík. S „fousy“ na tváři od tvarohu, nutely, marmelády či kečupu jdeme do chládku výčepu. Hudba příjemně hraje, snad jen ta fronta na nápoje by mohla být kratší a šikla by se nějaká slaná svačinka na dorovnání sladkých „babičkovských“ pochutin z tržnice. Máme ještě sil zúčastnit se turnaje v nohejbalu? Čtyřhodinového turnaje ve stolním tenisu se zúčastnilo 6 dětí, 6 žen a 8 mužů. Mumraj v tržnici byl dostatečný, a tak se na oblíbené soutěže dětí a dražbu sochy MOAI nedostalo. Vše má svůj čas. S uplynutím osmnácté hodiny už na tržnici k snědku nic nebylo, a tak i majitelé „nejedlých“ exponátů sklízely své stánky. Zato věštin v zadním vchodu stanu byla obsazena do pozdních nočních hodin. Zřejmě proto, že „věštkyně“ nebyla jen atrakcí trhu, ale vnímavá žena, která díky svým životním zkušenostem s pomocí numerologie, automatické kresby, vykládacích karet nám byla naslouchající maminkou, psychoterapeutem. Která nám pomohla pravdivěji vidět a pochopit naše životní situace.

Byli jste skvělí, díky a za rok znovu! *J. Rukavičková*

POZVÁNKY

Staré Hradý

STAROHRADSKÁ HRADOZÁMECKÁ NOC

Sobota 3. 9. od 18.00 - neděle 4. 9. 2011 do 01.00 hod.

Starohradské pohádkové bytosti ožívají ve večerních pohádkových prohlídkách. Zažijete a všemi smysly v netradičním pojetí ochutnáte atmosféru pohádek čaroděje AR-CHIBALDA I. K tomu všemu pravý středověk a souboje templářských rytířů doprovázené DRAČÍ OHŇOVOU SHOW.

Loučeň

Víkend v socialismu: tuzex, spartakiáda, Mrazík i pionýrský tábor.

Zámek Loučeň zve v **sobotu 3. a v neděli 4. září (10.00 - 17.30 hod.)** na dvoudenní, lehce rozvernou, lehce varovnou retrovýpravu, kterou na žádném jiném českém hradu

a zámku nezažijete. Organizátoři ji nazvali **Zpátky do socialismu**.

Výběr z programu:

KONCERT IVO JAHELKY - sobota 15 hod.

MICHAL DAVID REVIVAL - sobota 16 hod., neděle 15 hod.

PRVOMÁJOVÝ PRŮVOD - sobota 10.15 hod.

POHÁDKA O HODNÉ MÁŠE A HLOUPÉ PARAŠE - sobota 13.30 hod., neděle 15 hod.

PROHLÍDKY MAUZOLEA V. I. LENINA - oba dny každou lichou celou hodinu

ZPÁTKY DO POHÁDKY - výstava kostýmů z televizních a filmových pohádek, oba dny 10 - 17 hod., zvláštní vstupné

BRANNÉ CVIČENÍ - oba dny ve 13 hod.

TOMBOLA - losování hlavních cen v sobotu v 17.30 hodin.

NEDĚLNÍ CHVILKA POEZIE - neděle 10.45 a 12 hod.

HAVEL NA HRAD! - neděle 16.30 hod.: Listopad 1989 s Modlitbou pro Martu a cinkáním klíčů - klíče s sebou!

Chcete mít přehled o kompletním programu originální slavnosti Zpátky do socialismu? Kupte si na pokladně zámku hned po příchodu za 20 Kč **zvláštní vydání Mladého světa**, legendárního časopisu pro mladé z časů socialismu, které vydáváme u příležitosti zmíněné akce. Pobaví Vás, poučí Vás...

Zlatovláška i Krakonoš z Večerníčků a další pohádkové postavy budou mít svůj šatník na zámku. Výstavu můžete navštívit **od 2. září do 30. října**, v září denně, v říjnu pak o víkendech.

Přepeře

3. - 4.9. Výstava jiřin, růží, mečíků a zeleniny

Zahradkáři Přepeře Vás zvou na **X. výstavu jiřin, růží, mečíků a zeleniny**, která se bude konat v sobotu **3. a v neděli 4. září 2011 od 9 - 18 hodin** v jídelně v Přepeřích.

K prodeji i k podívání se představí specializovaná zahrádnictví i prodejní firmy. Výstava bude doplněna prodejem medu, medoviny, česneku, léčivých bylin, kaktusů, ovocných vín z Lažan, proutěných košíků a potřeb pro zahradkáře.

Zajištěno bude i občerstvení - zvěřinové hody.

Letiště ve Vokšicích

Aeroklub Jičín pořádá v **sobotu 3. 9. 2011 Den otevřených dveří** na jičínském letišti ve Vokšicích.

3. 9. 2011 od 14:00 do 18:00

V letošním roce uplyne 100 let od prvního vzletu letounu na místě dnešního letiště. Při této příležitosti pořádá Aeroklub Jičín **DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ** na jičínském letišti. Přijďte a poznejte okouzující atmosféru malého letectví.

- Předvedení různorodé letecké techniky
- Přehlídka historických vozidel
- Modelářská show
- Zajímavé přednášky a ukázky výcviku nejen z letectví
- Doprovodný kulturní program
- Atrakce pro děti i dospělé
- Lety pro veřejnost

Chtěli byste začít s létáním a nevíte jak? Přijďte!

Více: 100letani.letištejičín.info

Libáň

03. 9. 2011 (sobota) 10.00 hod. Letiště Libáň - dětská hasičská soutěž - **O putovní pohár SDH Libáň**

24. 9. 2011 (sobota) Dům kultury Libáň - **Posvícenská diskotéka**

Čeští světci na libáňském festivalu

Milovníkům kvalitní hudby nemusím jistě připomínat, že v **září pokračuje hudební festival Foerstrovy dny v Libáni svojí podzimní částí**. My organizátoři ji označujeme jako část svatováclavskou, neboť se koná v období, kdy se v celé zemi připomíná mučednický skon našeho největšího světce sv. Václava (28. 9.) a několik dní před tím i jeho „báby“ sv. Ludmily (16. 9.). Letos se nám podaří připomenout svátek vévody České země hned dvakrát.

Poprvé (v neděli 18. 9.) trochu netypicky pro hudební festival – besedou s **Prof. Dr. Václavem Větvíčkou**, velice známým botanikem, bývalým ředitelem pražské botanické zahrady, ředitelem průhonického parku a dnes správcem parku na Štíříně. Člověkem, jehož hlas nás po léta provázel v nedělních Dobrých jitrech na rozhlasové stanici Praha, a autorem mnoha krásných knížek, které pohladí po duši. Snad i jeho vyprávění o osobitěm vztahu k přírodě, k barokní komponované krajině Mariánské zahrady a o jeho vztahu k hudbě, bude příjemným zpestřením babího léta. Pan Větvíčka vám jistě rád do přinesených knížek věnuje i svůj autogram.

Podruhé se nám sv. Václav připomene společně s ostatními českými světcí, jež dosáhli výšin nebeského Jeruzaléma, **na koncertě duchovní hudby (v sobotu 24. 9.)** v kostele sv. Ducha v Libáni, kdy se nám představí špičkový mužský pěvecký soubor **Schola Gregoriana Pragensis**. Slyšet v našich končinách soubor těchto kvalit je skutečným unikátem. Prostřednictvím liturgického zpěvu s latinskými texty se přeneseme mezi chladné zdi středověkých tajemných klášterů, kde byl gregoriánský chorál nedílnou součástí každodenního programu mnichů pod heslem: „Ora et labora“ (Modli se a pracuj.).

Úvod podzimní části festivalu však zahájíme hezky od podlahy. **Čtyři „saxofónáci“ – chlapi ze Zámeckého saxofonového kvarteta** – to v libáňském kulturním domě **v sobotu 17. 9.** pořádně „rozjedou“. V netradičním pojetí těchto zvukových nástrojů zazní jak skladby klasiků, tak i oblíbené swingové melodie z amerického kontinentu a z Osvobozeného divadla.

Zpříjemněte si závěr léta zajímavými kulturními zážitky. **Vstupenky jsou již v prodeji v drogerii paní Petříčkové na náměstí v Libáni.**

Za Foerstovy dny, o. p. s. Pavla Kaprasová

ZAHRADA V SRPNU

Sklízíme a zase sklízíme

Srpen je již plně ve znamení sklizně letošní úrody. Na zahrádce je ale plno květů pestrých barev, zrající ovoce postupně obtěžkává větve, zeleninové záhony vydávají čerstvou sklizeň, prostě pohoda ještě stále krásného léta.

Ovocná zahrada

V době sklizně peckovin nebo krátce po ní je velmi vhodná doba k prořezání nebo prokleštění třešní, višní, švestek i mirabelek. Se zkracováním výhonů broskvoní však počkejte až do první poloviny září – zkrácené letorosty pak už v žádném případě neporostou a pupeny, které jsou na nich, dokonale vyzrají. Ke snížení červivosti peckovin a proti škůdcům jádrovin je dobré rozmístit návnadové desky s vrstvou stromového lepu. V celé ovocné výsadbě je třeba udržovat čistotu, zejména uklizením spadlého ovoce.

Zeleninová zahrada

Rajčata a okurky, zejména nakládačky, bychom měli otrhávat každý třetí den, aby plody zbytečně nepřežraly. Včasnější sklizeň vede k násadě dalších květů a plodů a tím zvyšujeme celkovou úrodu. Cibule a česnek, teď už dosušované pod přístřeškem, buď svazujeme do copů a svazků, nebo je zbavíme suché natě a uložíme na suché a chladnější místo k zimnímu upotřebení. Zelí a kapustu oddělujeme od kořenového košťálu s několika obalovými listy. Uvolněné záhony je třeba znovu osázet pro druhé nebo třetí pěstování. Již začátkem srpna můžeme vysévat špenát pro podzimní sklizeň v průběhu října. Pro fóliovníky a skleníky si můžeme připravovat výsevy a sadbu pro podzimní prodloužení vegetace např.: rychlené saláty, kedlubny, květáky a ředkvičky. Ale také k rozmnožování pokojových a balkonových rostlin!

Okrasná zahrada

Potřebují sestříhat živé ploty ze všech dřevin opadavých i stálezelených, včetně jehličnanů. Rozsazujeme okrasné keře a trvalky. Vysazujeme nebo rozsazujeme cibulovité a hlíznaté květiny, především časně zjara kvetoucí krokusy, sasanky, bleďule, hyacinty. Prohlédneme tulipány, narcisy a bílé lilie, a jsou-li přehoustlé, rozsadíme je na nová místa. Znovu prokypříme a odplevelíme záhon růží, včas odstříhujeme všechny květy, abychom se dočkali nových. Máme-li připravené správné podnože, můžeme růže očkovat. V srpnu je někdy pěkně dusno a horko a proto opatrně při sekání trávníku. Příliš nízko posekaný trávník slunce spálí. Je-li tropický týden, sekejte o 1 cm výše a zalévejte.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

V měsíci srpnu oslaví svá životní jubilea tito naši spoluobčané:

Poláčková Anna	92let
Hájek Jaroslav	84let
Jirků Bohumil	79let
Maštálková Marie	65let
Pelantová Šárka	15let

Všem oslavencům redakce Pramínku upřímně blahopřeje.

Dne 19. 8. 2011 náhle odešla ve věku nedožitých 64 let paní Danuše Větrovská. Tichou vzpomínkou se připojuje i redakce Pramínku.

1. Bačalské selské trhy

Jaké byly trhy se dočtete
na straně č.11.

Toto číslo vychází 26. 8. 2011. Příští vydání Pramínku plánujeme na 23. 9. 2011.

Měsíčník/dvouměsíčník. Vydáván na Bačalkách. Vydavatel: Občanské sdružení Občané Bačalek a Lična, Bačalky 97, 507 23 Li-
báň, IČ: 22890874. Evidenční číslo registrace periodika: MK ČR E 20239.

Tento výtisk připravili: Jaroslava Kabrnová – vedoucí redakční skupiny, členové redakce: Kaprasová Pavlína, Rukavičková Jitka,
Zeler Slavomír, Alena Varhanová. Dopisovatelé jsou uvedeni pod příspěvky. Za obsahovou stránku příspěvků ručí autor. Korektu-
ry: redakce Pramínku. Grafická úprava: J. Rukavičková. Tisk: p. Čermák. Výtisk je zdarma.

Roznášku zajišťují: J. Kabrnová a J. Rukavičková.

S náměty a připomínkami se obračejte na kohokoliv z naší redakční skupiny nebo pošlete na email [prami-
nek.bacalky@seznam.cz](mailto:praminek.bacalky@seznam.cz), či vložte do schránky Pramínku u pivnice na Bačalkách nebo na plotě bývalého obecního úřadu u stano-
viště kontejnerů na rozhraní obcí Bačalky-Lično.

Na tisk Pramínku přispěli: p. Čapková 100Kč, p. Hodboď 200Kč, p. Kinčlová 330Kč, Eva a Ladislav Poláčkoví (Bačalky
48) 300Kč, F. Pažout 100Kč, Mirka a Petr Šoltysovi 200Kč, p. Nováková (Lično) 200Kč, Pekárkovi (Lično) 200Kč, p. Hod-
boď 200Kč, „Liberečáci“ 500Kč. Děkujeme za spolupráci a podporu.

Vítáme vaše příspěvky, náměty a připomínky, aby Pramínek byl přínosem pro nás pro všechny.